

Olesen, Finn

Working Paper

Paul Davidson: Om Keynes - en kommenterende boganmeldelse

IME Working Paper, No. 103

Provided in Cooperation with:

Department of Environmental and Business Economics (IME), University of Southern Denmark

Suggested Citation: Olesen, Finn (2010) : Paul Davidson: Om Keynes - en kommenterende boganmeldelse, IME Working Paper, No. 103, University of Southern Denmark, Department of Environmental and Business Economics (IME), Esbjerg

This Version is available at:

<https://hdl.handle.net/10419/82793>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Die Dokumente auf EconStor dürfen zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden.

Sie dürfen die Dokumente nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, öffentlich zugänglich machen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Sofern die Verfasser die Dokumente unter Open-Content-Lizenzen (insbesondere CC-Lizenzen) zur Verfügung gestellt haben sollten, gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der dort genannten Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

Terms of use:

Documents in EconStor may be saved and copied for your personal and scholarly purposes.

You are not to copy documents for public or commercial purposes, to exhibit the documents publicly, to make them publicly available on the internet, or to distribute or otherwise use the documents in public.

If the documents have been made available under an Open Content Licence (especially Creative Commons Licences), you may exercise further usage rights as specified in the indicated licence.

Paul Davidson: Om Keynes – en kommenterende boganmeldelse

Finn Olesen

September 2010

© Syddansk Universitet, Esbjerg og forfatteren, 2010

Redaktør: Finn Olesen

Institut for Miljø- og Erhvervsøkonomi
IME WORKING PAPER 103/10

ISSN 1399-3224

Alle rettigheder forbeholdes instituttet (IME). Mekanisk eller fotografisk gengivelse af dette WORKING PAPER eller dele heraf er uden instituttets skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende lov om ophavsret. Undtaget heraf er uddrag til anmeldelser.

Finn Olesen
Institut for Miljø- og Erhvervsøkonomi
Syddansk Universitet, Esbjerg
Niels Bohrs Vej 9-10
6700 Esbjerg
Tel.: 6550 1514
Fax: 6550 1091
E-mail: finn@sam.sdu.dk

Resumé

Længe har den post keynesianske tænkning angrebet den makroteoretiske mainstream for at have misforstået det fundamentale budskab – teoretisk som metodologisk – som Keynes gav i sin **The General Theory**. Ifølge post keynesianerne har mainstream en for harmonisk opfattelse af, hvorledes det makroøkonomiske systems tilpasningsprocesser forløber. Og dette er en kritik, som har fået en fornyet aktualitet de sidste års internationale finanskriser og økonomiske recessioner. En af de mest markante røster i dette kor af mere eller mindre heterodokse tænkende økonomer er og har været Paul Davidson. I nærværende bidrag sættes der fokus på Davidsons bog om Keynes i serien *Great Thinkers in Economics*.

Jeg skal takke Svend Ole Madsen, IME, for kommentarer til en tidligere version af nærværende papir.

Indledning

Om end den makroøkonomiske teori, som påpeget af blandt andre de Vroey (2010), har udviklet sig ganske betydelig siden disciplinen så sin moderne fødsel med udgivelsen af **The General Theory** i 1936, så er det dog ikke alle makroøkonomer, der mener, at disciplinen på blot nogenlunde vis giver et retvisende billede af, hvorledes tilpasningsprocesserne forløber i en moderne monetær entrepreneurdreven økonomi.¹ Længe har således den post keynesianske tænkning hævdet, at den makroteoretiske mainstream har misforstået det fundamentale budskab – teoretisk som metodologisk – som Keynes gav i **The General Theory**. Ifølge post keynesianerne har mainstream en for harmonisk opfattelse af, hvorledes det makroøkonomiske systems tilpasningsprocesser forløber. Og dette er en kritik, som har fået en fornyet aktualitet de sidste års internationale finanskriser og økonomiske recessioner. Konstateres kan det da også, at interessen for Keynes og hans makroøkonomiske forståelsesramme på ingen måde er aftagende den stadig mere dominerende rolle, som den makroteoretiske mainstream indtager til trods; jf. eksempelvis Kirshner (2010).

Igennem stort set hele sit omfattende forfatterskab har amerikaneren Paul Davidson dels udviklet sin kritik af den neoklassisk inspirerede makroteori dels forfinet sin fortolkning af det essentielle indhold – teoretisk som metodologisk – i Keynes' forfatterskab, hvor netop **The General Theory** indtager den helt centrale position. Og om netop Keynes har Davidson for ikke så længe siden – i 2007 – skrevet en bog, der dels kan læses som en art biografi, men dels også som en introduktion til den variant af den post keynesianske tænkning, som Paul Davidson har stået fader til.²

1 For en grundig indføring i den moderne makroteori kan der eksempelvis henvises til Snowdon & Vane (2005).

2 Paul Davidson, der er født den 23. oktober 1930, påbegyndte sin universitetskarriere med at læse BSc i kemi og biologi. Efterfølgende skiftede han dog spor og modtog i 1955 sin MBA i økonomi fra University of New York. Som følge af sin naturvidenskabelige baggrund troede Paul Davidson, at han skulle blive en økonom, der gjorde sig i økonomiske arbejder; tekniske metoder, som han allerede kendte til fra tidligere. Han blev da også efterfølgende knyttet til et statistisk projekt på Universi-

I det følgende skal udvalgte aspekter af Davidson (2007) således belyses nærmere. Især skal der sættes fokus på tre fundamentale aksiomer, som Davidson hævder, udgør en central nyskabelse hos Keynes i **The General Theory**. På basis af eksistens af en fundamental form for usikkerhed – de enkelte husholdninger som virksomheder planlægger, beslutter og handler på baggrund af en ofte imperfekt og ufuldstændig viden til en principielt ukendt fremtid, hvis konkrete udfaldsrum netop determineres af de enkeltes handlinger i dag – formulerede Keynes dermed, ifølge Davidson, en makroøkonomisk forståelsesramme, der, idet den er baseret på færre fundamentale aksiomer, er mere generel i sit indhold end samtidens mainstream tænkning. Dernæst perspektiveres fremstillingen i Davidson (2007) ved at præsentere udvalgte reaktioner på bogen. Endelig afsluttes papiret med nogle få opsamlende konkluderende bemærkninger.

Davidson og Keynes

For Davidson er Keynes mesteren; ikke bare som den store økonom han var i mellemkrigstiden, men, fornemmer man overalt i Davidsons forfatterskab, også som den holistisk tænkende samfundsforsker og som det fascinerende menneske – positivt som negativt – som Keynes også var. Som Davidson (2007:3) eksempelvis skriver:

ty of Pennsylvania omhandlende husholdningernes forbrugsudgifter, men efter et års arbejde indså han, at han "disliked all this messy data work"; King (1994:359). I 1959 blev han Ph.d. fra University of Pennsylvania (på en afhandling om "the theory of relative shares ... as a history of economic thought topic"; op. cit. p. 360). Hans karriere har primært været akademisk – med en afstikker til Continental Oil Corporation som økonomisk rådgiver i 1960-61 – og han har således været tilknyttet flere universiteter. Den tætteste tilknytning har været til Rutgers og University of Tennessee i Knoxville, hvorfra han er emeritus. At Paul Davidson sin høje alder til trods fortsat er en meget aktiv skrivende økonom kan man overbevise sig om ved at besøge hans hjemmeside på <http://bus.utk.edu/econweb/davidson.html>. For en belysning af Paul Davidsons karriere og udvalgte aspekter af hans forfatterskab kan der henvises til Colander (2001), Holt et al. (1998), Rotheim (1996) og King (1994).

”Keynes freed his mind from the binds of the classical analysis that was the conventional wisdom of economists of his (and ours) time. He was able to reorient economic analysis in his mind towards a realistic analysis of the economic world in which we actually live. By so doing, Keynes was the best trustee for a stable, peaceful, and civilized global economy available for all mankind”.

Som belyst i eksempelvis Olesen (2010) så var Keynes’ vej mod sit endelige gennembrud i 1936 en særdeles langstrakt proces. Siden fredsforhandlingerne efter afslutningen på den 1. Verdenskrig var han i opposition til sin samtids mainstream forståelse. Og især belært af den britiske erfaring, som fulgte i kølvandet på freden, vidste Keynes om nogen, at det makroøkonomiske system ikke af sig selv automatisk ville bringe sig i en makroøkonomisk optimal situation med fuld beskæftigelse. Som Davidson påpeger, så oplevede briterne en arbejdsløshed i perioden 1922 til 1936, der var ganske betydelig; kun i 1927 var den under 10 %. Set med Keynes’ øjne var der altså brug for et tiltrængt alternativ til samtidens neoklassisk orienterede makroforståelse, der ikke på nogen tilfredsstillende teoretisk vis var i stand til at forklare eksistensen af en ufrivillig form for arbejdsløshed. Mainstream tænkningen havde en al for harmonisk opfattelse af de makroøkonomiske tilpasningsprocessers forløb og en tilsvarende al for stor tiltro til markedsmekanismens effektivitet. Hans mål med sine forsøg på en nyorientering af makroteorien sammenfatter Davidson (2007:14) på følgende vis: ”(1) to explain what caused this tragic economic malady in our entrepreneurial system and (2) to provide an alternative to the two extremes of *laissez-faire* and state socialism”.

Som bekendt kom gennembruddet i form af Keynes’ figurløse makromodel i kapitel 3 i **The General Theory** omhandlende det effektive efterspørgselsprincip. Heri kunne Keynes belyse, hvorledes en moderne monetær entrepreneurdreven økonomi kunne låses fast i en stabil underbeskæftigelseslignevægt;

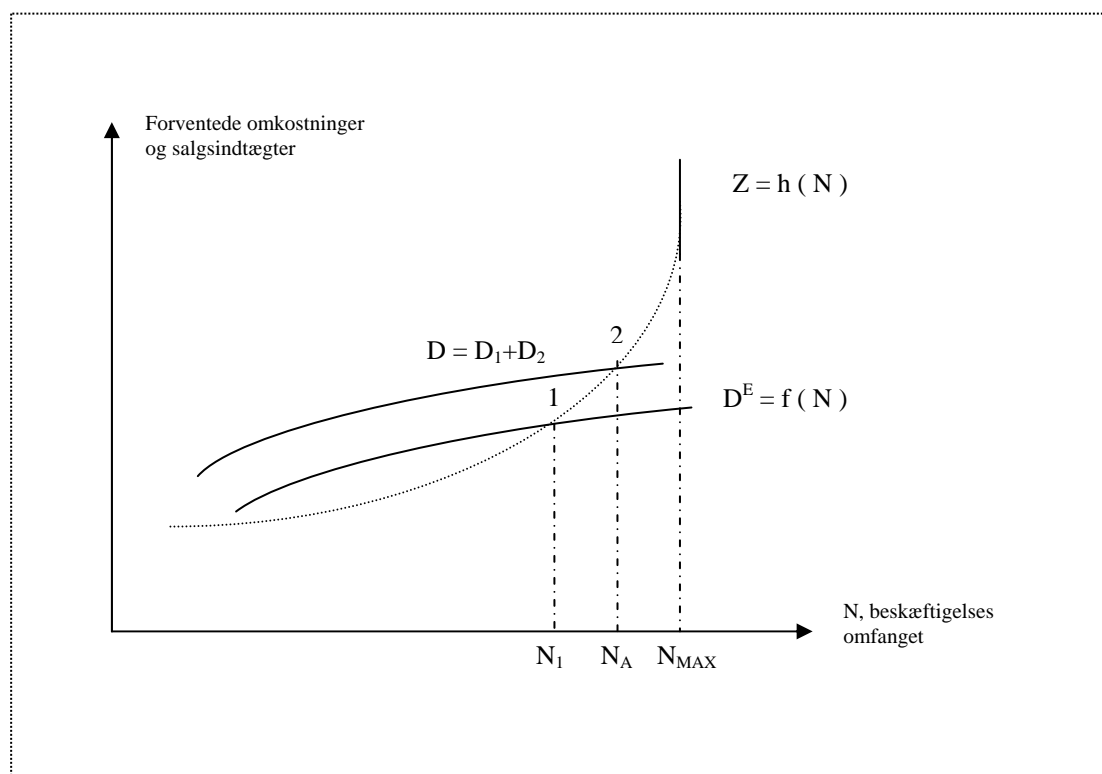
jf. den grafiske illustration i Figur 1.³ Heri udtrykker Z-funktionen udtrykker de forventede omkostninger, som er forbundet med en produktion ved et givet beskæftigelsesniveau (eksempelvis N_A). Disse omkostninger må producenterne nødvendigvis have dækket for fortsat at kunne tilbyde markedet en produktion, der sikrer en samlet beskæftigelse på N_A . Tilsvarende udtrykker D-funktionen de forventede indtægter, som producenterne regner med at modtage ved varierende produktions- og beskæftigelsesniveauer. Er der overensstemmelse mellem disse to forventede størrelser, maksimerer producenterne netop deres forventede profit, og de har således intet økonomisk motiv for at ændre på deres hidtidige produktionsplanlægning. I en profitmaksimeringssammenhæng er de her i en optimal situation. Ved skæringen mellem Z- og D-kurverne fastlægges det aktuelle niveau af den effektive efterspørgsel.

Er der omvendt uoverensstemmelse mellem de to, må produktionen og beskæftigelsen ændre sig. Nu har producenterne et behov for at tilpasse sig. Overstiger den faktiske efterspørgsel udbuddet ($D > Z$) – i figuren illustreret ved punkt 1, hvor gættet på D^E har vist sig at være mindre end D – må produktionen og beskæftigelsen øges, mens omvendt begge må mindskes, hvis $D < Z$. I den første situation oplever producenterne en uønsket lagernedgang – et signal til dem om at øge deres aktuelle produktion – mens tilsvarende en overskudsudbudssituation bevirker, at producenternes lagre vokser uønsket (et signal til dem om at mindske produktionen). I den klassiske teori, argumenterer Keynes, ækvivalerer Z og D altid hinanden for ethvert beskæftigelsesniveau. Hans pointe er nu den, at den effektive efterspørgsel ikke behøver at frembringe en situation, der er forenelig med, at fuld beskæftigelse altid bliver det makroøkonomiske

3 En figurrepræsentation af Keynes' makromodel blev givet i 1957 af Sidney Weintraub – jf. Weintraub (1957) – der var den økonom, der introducerede Davidson til Keynes' tænkning. Som Davidson selv har formuleret det: "coming under the influence of Sidney Weintraub at exactly the right time structured the rest of my career"; Colander (2001:87). Især var Weintraub (1958) af en afgørende betydning for Davidsons udvikling som makroøkonom. Som han selv har påpeget om denne bog, så var det læsningen af denne, der gjorde, at han indså det fundamentalt nye i den makroøkonomiske referenceramme, der udfoldes i **The General Theory**: "I understand Keynes from that book more than from Keynes. If you don't read that book, you don't really understand Keynes"; King (1994:362).

udfald. Ligevægten mellem Z og D kan i stedet for, og mere sandsynligt, jf. Keynes' iagttagelser af den britiske økonomis udviklingstendenser i 1920'erne og 1930'erne, resultere i en stabil underbeskæftigelseslignevægt med eksistens af en ufrivillig form for arbejdsløshed til følge (i figuren repræsenteret ved $N_{MAX} - N_A$).⁴

Figur 1. Det effektive efterspørgselsprincip

I Keynes nye makroøkonomiske forståelsesramme bliver en given opsparing altså ikke automatisk transformeret om til gennemførelse af nye investeringsbeslutninger af præcist det samme omfang. Keynes tager således afstand fra validiteten af Say's lov. Eller med Davidson (2007:48): "In Keynes's taxonomic

4 Om nogen har Paul Davidson da også gjort sit for, at denne teoretiske referenceramme blev udbredt. Således skrev han eksempelvis sammen med Eugene Smolensky i 1964 en lærebog i makroøkonomi, som er bygget op omkring netop denne referenceramme, og som var tiltænkt som et alternativ til den mere traditionelle makroøkonomiske fremstilling á la IS/LM og AS/AD diagrammerne.

system, the decision to save is not a simultaneous decision to order a specific producible good or service at a specific future date”. Og så må det naturligvis heller ikke glemmes, at opsparings- og investeringsbeslutningerne typisk træffes af forskellige aktører med forskellige motiver for øje og ofte også på baggrund af forskellige mere eller mindre præcise forventninger til fremtiden, hvorfor:

”The basic message of the Keynes’s General Theory is that too great a demand for liquidity can prevent ‘saved’ (i.e., unutilized) real resources from being employed in the production of investment goods. These resources will be involuntarily unemployed”; *op. cit.* p. 98.

I sit forsøg på at formulere et alternativ til samtidens mainstream tænkning tog Keynes, ifølge Davidson, afstand fra tre fundamentale og yderst restriktive neoklassisk orienterede aksiomer. Og det er især ved denne fortolkning, at Davidson adskiller sig fra de mindre Keynes-tro post keynesianske økonomer (især dem, der forfølger enten en mere Kalecki-tro makroøkonomisk tænkning eller forfægter en mere institutionel forståelsesramme).⁵ For Davidson er det kun med et teoretisk såvel som et metodologisk udgangspunkt i Keynes, at man kommer til at betragte det makroøkonomiske system som et fundamentalt set foranderligt system jf. forkastelsen af det nedenfor beskrevne 3. aksiom.

(1) aksiomet om penges neutralitet – ifølge Keynes (og post keynesianerne) er penge ikke realøkonomisk neutrale. Ændrer de finansielle forhold sig i økonomien, påvirkes de reale beslutninger, som træffes af såvel husholdninger som virksomheder. Og dette har kort- som også langsigtede realøkonomiske konsekvenser for det makroøkonomiske udfald.⁶ Netop derfor udgør likviditetspræfe-

5 For Davidson selv er der dog ingen tvivl om, at en sand – og titelmæssig berettiget – post keynesiansk økonom *alene* bygger på Keynes’ forfatterskab; jf. Davidson (2005a & 2003-4).

6 ”The holding of money and liquid assets acts as a security blanket protecting the holder from unpredictable changes that might occur in the person’s future cash flow position ... In sum, money serves two specific functions: (1) money is the means of contractual settlement and (2) money is a store of

rencefunktion hos Keynes med de fire indeholdte motiver et så afgørende nybrud, som tilfældet er.

(2) aksiomet om såkaldt 'gross substitution' eller princippet om de relative prisforholds ligevægtsskabende egenskaber; hermed menes der, at en ændring i de relative prisforhold ikke sikrer, at alle markederne i økonomien simultant bringes i en optimal ligevægt.⁷ Uligevægt på et eller flere markeder kan være tilfældet.

(3) aksiomet om ergodicity (repetivitet); hermed menes der, at det makroøkonomiske system ikke kan betragtes som et simpelt deterministisk fungerende system. I modsætning til at være lukket og stabilt, er det makroøkonomiske system at betragte som et åbent, foranderligt og sti-afhængigt socialt system, hvori tilpasningsprocessernes forløb er af en ikke-repetitiv karakter. Og dette har helt fundamentale konsekvenser: "Rejecting the ergodic axiom means that the future is uncertain in the sense that it cannot be reliably predicted by examining existing market data"; op. cit. p. 33. Dette betyder, at fremtiden er en principiel ukendt størrelse. Fremtiden er således hos Keynes, ifølge Davidsons fortolkning, kendetegnet ved, hvad der benævnes for fundamental usikkerhed, hvor udfaldsrummet for de fremtidige økonomiske hændelser er undefinerbart, idet fremtiden jo netop skabes ved de handlinger, der gennemføres i dag: "The economic system is moving through calendar time from an irrevocable past to an uncertain and statistically unpredictable future"; op. cit. p. 77. Det er således umuligt at opstille en sandsynlighedsfordeling for de fremtidige alternative makroøkonomiske udfald; jf. også Davidson (1982-3 & 1991). Netop derfor bliver eksistensen af 'money-denominated' kontrakter i økonomien, så

value, i.e., a liquidity time machine for moving purchasing power to the future"; Davidson (2007:79 & 83).

7 Som Davidson (2007:31) formulerer det: "if the axiom of gross substitution is not initially imposed as a foundation of a theory, then the theory cannot demonstrate that all markets (including the labour market) will clear simultaneously even if all prices are instantaneously flexible. In the absence of gross substitution, full employment of all resources cannot be demonstrated to be an automatic and inevitable outcome of a system of freely competitive markets with flexible wages and prices".

betydningsfulde, som tilfældet er, fremhæves det. Det er gennem sådanne kontrakter, at de enkelte husholdninger som virksomheder forsøger at gardere sig mod den ukendte fremtids eventuelle negative økonomiske udfald.⁸

Nok er efterspørgselsforhold, af helt indlysende årsager den historiske kontekst i hvilken **The General Theory** kom til verdenen, sat i centrum af den makroøkonomiske analyse hos Keynes. Dette er dog ikke det samme som at hævde, at Keynes foretog sine makroøkonomiske ræsonnementer uden en forståelse for udbudsforholdene i økonomien. Tværtimod; hans udbudsforståelse var egentlig ganske moderne; jf. eksempelvis fremstillingen i kapitel 21 i **The General Theory**. For ham var hverken priser eller lønninger nødvendigvis infleksible. Jo tættere makroøkonomien kommer på sin kapacitetsgrænse, desto mere sandsynligt bliver det, at tilpasningsprocesserne i en sådan situation primært vil ske i form af en prismæssig frem for den mængdemæssige tilpasning, der fandt sted i Figur 1. Hos Keynes er inflation således et realøkonomisk bestemt fænomen, som beskrevet af Davidson i sit kapitel 11, der især lægger en afgørende vægt på at belyse den omkostningsbestemte inflationstype. I 1936 havde Keynes dermed endegyldigt forladt den kvantitetsteoretiske verden, der endnu i 1930 i **Treatise** grundlæggende udgjorde hans makroteoretiske referenceramme. Dermed havde Keynes endelig tilvejebragt rejsen fra det klassisk økonomiske univers til et fundamentalt set anderledes univers, hvor man kunne betragte makroøkonomien 'as a whole' – det vil sige, som et system, der var og er mere end bare en simpel aggregering af mikroøkonomiske fænomener.

Belært af de faktiske økonomisk historiske forhold var fokus i den økonomiske tænkning hos Keynes, som det også er tilfældet for Davidson selv, at den økonomiske teori aldrig kan stå alene. Hensigten med en fortsat forbedret makroteoretisk erkendelse er at blive bedre i stand til at kunne forholde sig til og løse de aktuelle økonomiske problemer, som nu måtte være oppe i tiden; jf. også

8 "Money contracts are a human institution that have been developed to help transactors deal with an uncertain future while engaging in complex, time consuming production and exchange transactions"; op. cit. p. 77.

Davidson (1996). Og sandt er det da også, at gennembruddet i 1936 gav starten til megen efterfølgende forskning inden for rammerne af den såkaldte Keynesianske Revolution. Men set i Davidsons perspektiv så var megen af denne forskning grundlæggende en futil forskningsindsats i og med, at det grundlæggende indhold i denne revolution repræsenterer en fejlfortolkning af Keynes' nye makroøkonomiske forståelsesramme, teoretisk som metodologisk. Netop derfor har Paul Davidson stort set igennem hele sit forfatterskab advokeret for en, efter hans opfattelse, mere retvisende fortolkning af Keynes. Set med Davidsons øjne var den nye teoretiske referenceramme, som Keynes gav, en i sandhed *generel* teoridannelse, idet:

"Keynes's revolutionary monetary theory demonstrated that in a money-using, market-oriented economy, supply-side market imperfections including the fixity of money wages or prices or a liquidity trap are not necessary conditions for the existence of involuntary unemployment equilibrium, while flexible wages and prices and pure competition are not sufficient conditions to assure full-employment equilibrium, even in the long run"; op. cit. p. 187.

Keynes' teoridannelse er dermed generel i den forstand, at den på hensigtsmæssig vis kan forholde sig til makroøkonomiske udfald ved såvel fuld beskæftigelse som uden for dette specielle optimale outputs niveau. Og så er Keynes' teori også generel i den forstand, at den baserer sig på færre restriktive forudsætninger end den mere neoklassisk orienterede mainstream – den gang som nu – gennem Keynes' forkastelse af de oven for nævnte tre alt afgørende aksiomer. Og set i den davidsonske optik er det centrale fokuseringspunkt for den økonomiske politik målet om fuld beskæftigelse og en rimelig indkomstfordeling sikret primært gennem den rette størrelse af den effektive efterspørgsel; nationalt som også mere globalt grundet den høje grad af interdependens, der i dag kendetegner det moderne globale økonomiske set up.⁹

9 Som Davidson (2005:22) pointerer: "To assure that there is never a persistent lack of effective demand, the government must develop institutional arrangements that encourages some decision mak-

Nogle reaktioner på bogen

Som den betydende post keynesianske økonom som Paul Davidson er, afstedkom hans bog om Keynes efterfølgende i 2009 en debat i *Journal of Post Keynesian Economics*.

Mest betydning er i denne forbindelse Fazzari (2009), som tager afvisningen af de tre fundamentale aksiomer – pengenes neutralitet, 'gross substitution' og ergodicity – op til en uddybende behandling. Centralt er det her at anerkende, påpeges det, at den del af den private opsparing, som bliver placeret i monetære fordringer, formentlig ikke i nogen nævneværdig grad stimulerer investeringsdannelsen i samfundet, hvorfor muligheden eller ligefrem sandsynligheden foreligger for, at niveauet af den effektive efterspørgsel bliver for lav til at sikre et tilstrækkeligt højt beskæftigelsesniveau. Så Fazzari anerkender fuldt ud antagelsen om, at penge ikke er neutrale realøkonomisk set hverken på kort eller på det længere sigt. Blot pointeres det – som en advarsel til Davidson og andre post keynesianere om at bruge en måde at kommunikere på, som mainstream bedre er i stand til at forstå korrekt. Eksempelvis pointerer Fazzari, at for mainstream forståelsens vedkommende vil penges neutralitet ofte været forbundet med en diskussion af løn- og prisleksibilitet, og dermed bliver det af Keynes og Davidson påpegede aspekt let "lost in a debate about the importance of nominal rigidity"; op. cit. p. 7. Dernæst problematiseres mainstream forståelsens anvendelse af princippet om 'gross substitution' på makroniveau. I modsætning til denne, hævder Fazzari, at man netop ikke kan analogisere fra en mikro bestemt efterspørgselskurve til en makro bestemt kurve; mens hældningen på den mikroøkonomiske kurve (for normale goders vedkommende) er bestemt af kampen mellem substitutions- og indkomsteffekten, gør et sådant forhold sig nemlig ikke gældende for den makroøkonomiske kurve, idet:

ers to spend in excess of their current income so that aggregate spending on the products of industry will offset any excess savings propensity at full employment. Years ago, when Hyman Minsky would hear me express this idea he would say Davidson never saw a deficit he did not love".

”When the object of analysis, however, is output as a whole, these effects no longer apply. If the price level of everything declines, where should substitution come from? And if the price level of everything falls, including labor, there is no change in the purchasing power of income in the aggregate because nominal incomes have fallen along with output prices”; Fazzari (2009:11).

Og når det makroøkonomiske miljø er kendetegnet ved eksistens af en fundamental form for usikkerhed, som fremhævet af Davidson og andre, så har det en afgørende betydning for husholdningernes som virksomhedernes adfærd – i et sådant set up giver det ingen mening at tale om den form for adfærd, som er givet ved indholdet i den *rational economic man*.¹⁰ I et sådan set up må de enkelte økonomiske aktører falde tilbage på konventioner og normer, når de skal danne de forventninger, som ligger bagved deres økonomiske planer, beslutninger og konkrete handlen. Og sådanne konventioner og normer dannes og forandrer sig ved en interaktion mellem sociale individer på en måde, som er ganske ukendt for den adfærd, som homo oeconomicus udviser.

Også Dimand (2009) anerkender forkastelsen af de tre aksiomer, som det helt centrale i Davidsons fortolkning af Keynes’ **The General Theory**, om end han påpeger, at Keynes nu nok er mindre fundamentalistisk i sin afstandtagen fra princippet om ’gross substitution’, end Davidson selv er.¹¹ Set med Dimands

10 Som Kirshner (2010:145) har formuleret det: ”Keynes did *not* assume any kind of rational expectations – the idea that individuals, armed with a (shared) knowledge of the (singularly correct) model of how the economy functioned, would instantly, efficiently, and dispassionately optimize choices in an information-rich environment. On the contrary, he emphasized the central role of animal spirits, of daring and ambitious entrepreneurs taking risks and placing bets in a highly uncertain economic environment characterized by crucial unknowns and unknowables”.

11 Dette er dog et udsagn, som Davidson tager afstand fra, idet: ”Dimand’s description fits Keynes’s view of a Say’s law world, but it is not compatible with Keynes’s analysis of a money-using economy as described in his *General Theory*. In the real world of experience, where Say’s law was not applicable. Keynes argued that there was *not* a whole range of possible equilibria. Instead, Keynes states: ”given the propensity to consume and the rate of new investment there will only be one level of employment consistent with equilibrium””; Davidson (2009:79).

øjne er Davidsons store fortjeneste først og fremmest, at det er lykkedes ham at få godtgjort, at Keynes' nye makroøkonomiske forståelse ikke baserer sig på hverken stive pengelønninger eller på en eksistens af pengeillusion, men derimod på den erkendelse, at markedsmekanismen om end den selvfølgelig er til stede, så har den alligevel ikke en sådan styrke og effektivitet, at den med automatik kan sikre fremkaldt et makroøkonomisk udfald med fuld beskæftigelse, især ikke når en makroøkonomi rammes af store efterspørgselsbestemte chok.

Blecker (2009) diskuterer behovet og ønskerne for at få etableret et bedre fungerende internationalt monetært arrangement – som Davidson også behandler i sin bog om Keynes – der i en større udstrækning tager hensyn til BBLP-underskudslande, end det nuværende. Den overordnede hensigt hermed er naturligvis bedre at kunne tage hensyn til en hensigtsmæssig stabilisering såvel som stimulering af den internationale effektive efterspørgsel. Netop derved stimuleres den økonomiske vækst nationalt som også globalt. Endelig fremhæver Monvoisin & Rochon (2009), at for post keynesianerne er penge, og generelt finansielle forhold, af helt afgørende betydning for, hvorledes en entreprenurdreven moderne monetær økonomi fungerer. Interaktionen mellem den reale og den monetære sektor bliver således et helt selvfølgelig kernefokus i makroanalysen for Keynes såvel som for de post keynesianer, der forfølger en Keynes-tro tradition. Kastes der grus i den finansielle maskine – nationalt som internationalt – har dette klare negative realøkonomiske konsekvenser, således som det med al tydelighed er blevet illustreret gennem de seneste par år. Og dette er for øvrigt en erkendelse, som Davidson allerede tidligt lagde en afgørende vægt på at pointere gennem sin behandling af finansmotivets i likviditetspræferencefunktionen i Davidson (1965).

Afrunding

Som nævnt indledningsvist er formålet med Davidson (2007) todelt. Dels et ønske om at yde et biografisk anlagt bidrag om Keynes til den efterhånden ufatteligt omfangsrige mængde af bidrag, der behandler Keynes og keynesk

makroøkonomi som deres selvstændige genstandsfelt. Dels et ønske om at give en kort introduktion til de væsentligste kerneudsagn i Davidsons post keynesianske variant – som fremhævet af Holt et al. (1998) ynder Davidson at benævne sig selv som en Keynes-Post-Keynesian – der i opposition til de to andre hovedretninger inden for den post keynesianske tænkning (dels de, der henter deres inspiration i Kaleckis forfatterskab; og dels de, der forfølger en mere institutionel baseret approach). Med hensyn til det sidste ønske udgøres den lakatosianske hårde kerne hos Davidson af afvisningen af de tre neoklassisk orienterede fundamentale aksiomer om pengenes neutralitet, princippet om de relative prisers ligevægtsskabende egenskaber samt en afstandtagen fra, at det makroøkonomiske system er at ligne med et lukket og simpelt deterministisk kendetegnet system. Med afvisning af, at det makroøkonomiske system er et repetitivt system, følger samtidig en forståelse af, at husholdninger som virksomheder planlægger, beslutter og handler på basis af en ufuldendt og ofte fejlfyldt information til en principielt ukendt fremtid i et makroøkonomisk miljø kendetegnet ved eksistens af en fundamental form for usikkerhed. For Paul Davidsons og hans tilhængere er makroøkonomien derfor at betragte som et åbent og et foranderligt sti-afhængigt socialt system, der i sin helhed ikke lader sig modellere på nogen hensigtsmæssig måde matematisk set. Og på dette punkt synes den post keynesianske tænkning at være på rette kurs de seneste års internationale finanskrise og økonomiske recession in mente. Eller som Fazzari (2009:15) har sagt det:

”Why did these major problems stay under the radar of most of the forecasting industry until the economy was in the midst of crisis? To paraphrase Keynes, they simply did not know. They certainly had a strong financial incentive to be more prescient, but their perspective, based on historical data and experience, could not reveal the emerging financial fragility ... The world these days seems fundamentally uncertain and nonergodic”.

I den henseende, at den Keynes-tro post keynesianske tænkning på dette punkt (afvisningen af de tre aksiomer samt definitionen af fundamental usikkerhed)

giver et alternativ til den makroøkonomiske mainstream forståelse, der gør den post keynesianske tænkning mindre restriktiv i og med, at den bygger på færre aksiomer end den neoklassisk orienterede makroøkonomiske mainstream, kan man argumentere for, at tænkningen i en lakatosiansk forstand kan karakteriseres som teoretisk såvel som konceptuel progressiv. For en mere fyldig diskussion af den post keynesianske tænkningens interne sammenhængskraft kan der eksempelvis henvises til Walters & Young (1997), Aretis (1996), Chick (1995) og Hamouda & Harcourt (1988).

Litteratur

Arestis, Philip (1996): 'Post-Keynesian economics: towards coherence', *Cambridge Journal of Economics* 1996, pp. 111-35.

Blecker, Robert (2009): 'Davidson on Keynes: the open economy dimension', *Journal of Post Keynesian Economics*, Fall 2009, pp. 19-41.

Chick, Victoria (1995): 'Is there a case for Post Keynesian economics?', *Scottish Journal of Political Economy*, February 1995, pp. 20-36.

Colander, David (2001): 'An interview with Paul Davidson', *Eastern Economic Journal*, Winter 2001, pp. 85-114.

Davidson, Paul (2009): 'Reply to contributors to the discussion of the central themes of *John Maynard Keynes*', *Journal of Post Keynesian Economics*, Fall 2009, pp. 73-81.

Davidson, Paul (2007): *John Maynard Keynes*, Palgrave Macmillan 2007.

Davidson (2005): 'Strong uncertainty and how to cope with it to improve action and capacity', The keynote address to the annual conference of European Association of Evolutionary Political Economists, Bremen, November 2005.

Davidson, Paul (2005a): 'Responses to Lavoie, King, and Dow on what Post Keynesianism is and who is a Post Keynesian', *Journal of Post Keynesian Economics*, Spring 2005, pp. 393-408.

Davidson, Paul (2003-4): 'Setting the record straight on **A history of Post Keynesian Economics**', *Journal of Post Keynesian Economics*, Winter 2003-4, pp. 245-72.

Davidson, Paul (1996): 'Reality and economic theory', *Journal of Post Keynesian Economics*, Summer 1996, pp. 479-508.

Davidson, Paul (1991): 'Is Probability Theory Relevant for Uncertainty? A Post Keynesian Perspective', *The Journal of Economic Perspectives*, Winter 1991, pp. 129-43.

Davidson, Paul (1982-3): 'Rational expectations: a fallacious foundation for studying crucial decision-making processes', *Journal of Post Keynesian Economics*, Winter 1982-2, pp. 182-98.

Davidson, Paul (1965): 'Keynes's Finance Motive', *Oxford Economic Papers*, March 1965, pp. 47-65.

Davidson, Paul & Smolensky, Eugene (1964): *Aggregate Supply and Demand Analysis*, Harper & Row 1964.

De Vroey, Michel (2010): 'Getting rid of Keynes? A survey of the history of macroeconomics from Keynes to Lucas and beyond', National Bank of Belgium – Working Paper Research, April 2010 No. 187.

Dimand, Robert (2009): 'Central themes of Paul Davidson's *John Maynard Keynes*', *Journal of Post Keynesian Economics*, Fall 2009, pp. 59-72.

Fazzari, Steven (2009): 'Keynesian macroeconomics as the rejection of classical axioms', *Journal of Post Keynesian Economics*, Fall 2009, pp. 3-18.

Hamouda, O.F. & Harcourt, G.C. (1988): 'Post Keynesianism: from criticism to coherence?', *Bulletin of Economic Research* 1988, pp. 1-33.

Holt, Richard et al. (1998): 'Neglected Prophets – Paul Davidson: The Truest Keynesian?', *Eastern Economic Journal*, Fall 1998, pp. 495-506.

Keynes, John Maynard (1936): *The General Theory of Employment, Interest and Money*, Macmillan - Cambridge University Press 1973.

King, J.E. (1994): 'A Conversation with Paul Davidson', *Review of Political Economy*, 1994, pp. 357-79.

Kirshner, Jonathan (2010): 'Keynes, Recovered', *real-world economics review*, issue no. 53, pp. 144-49.

Monvoisin, Virginie & Rochon, Louis-Philippe (2009): 'Keynes and the real world: Davidson, money, and uncertainty', *Journal of Post Keynesian Economics*, Fall 2009, pp. 43-58.

Olesen, Finn (2010): *John Maynard Keynes: The Making of a Revolution – The birth of modern macroeconomics*, Verlag Dr. Müller, Saarbrücken 2010.

Rotheim, Roy (1996): 'Paul Davidson' fra bogen *American Economist of the Late Twentieth Century* edited by Warren Samuels, Edward Elgar 1996, pp. 18-43.

Snowdon, Brian & Vane, Howard (2005): *Modern Macroeconomics – Its Origins, Development and Current State*, Edward Elgar Cheltenham, UK, 2005.

Walters, Bernard & Young, David (1997): 'On the coherence of Post-Keynesian economics', *Scottish Journal of Political Economy*, August 1997, pp. 329-49.

Weintraub, Sidney (1958): *An Approach to the Theory of Income Distribution*, Greenwood Press Publishers, Westport, Connecticut 1958.

Weintraub, Sidney (1957): 'The Micro-Foundations of Aggregate Demand and Supply', *The Economic Journal*, September 1957, pp. 455-70.

Department of Environmental and Business Economics
Institut for Miljø- og Erhvervsøkonomi (IME)

IME WORKING PAPERS

ISSN: 1399-3224

Issued working papers from IME

Udgivne arbejdsrapporter fra IME

No.

1/99	Frank Jensen Niels Vestergaard Hans Frost	<i>Asymmetrisk information og regulering af forurening</i>
2/99	Finn Olesen	<i>Monetær integration i EU</i>
3/99	Frank Jensen Niels Vestergaard	<i>Regulation of Renewable Resources in Federal Systems: The Case of Fishery in the EU</i>
4/99	Villy Søgaard	<i>The Development of Organic Farming in Europe</i>
5/99	Teit Lüthje Finn Olesen	<i>EU som handelsskabende faktor?</i>
6/99	Carsten Lynge Jensen	<i>A Critical Review of the Common Fisheries Policy</i>
7/00	Carsten Lynge Jensen	<i>Output Substitution in a Regulated Fishery</i>
8/00	Finn Olesen	<i>Jørgen Henrik Gelting – En betydende dansk keynesianer</i>
9/00	Frank Jensen Niels Vestergaard	<i>Moral Hazard Problems in Fisheries Regulation: The Case of Illegal Landings</i>
10/00	Finn Olesen	<i>Moral, etik og økonomi</i>

11/00	Birgit Nahrstedt	<i>Legal Aspect of Border Commuting in the Danish-German Border Region</i>
12/00	Finn Olesen	<i>Om Økonomi, matematik og videnskabelighed - et bud på provokation</i>
13/00	Finn Olesen Jørgen Drud Hansen	<i>European Integration: Some stylised facts</i>
14/01	Lone Grønbæk	<i>Fishery Economics and Game Theory</i>
15/01	Finn Olesen	<i>Jørgen Pedersen on fiscal policy - A note</i>
16/01	Frank Jensen	<i>A Critical Review of the Fisheries Policy: Total Allowable Catches and Rations for Cod in the North Sea</i>
17/01	Urs Steiner Brandt	<i>Are uniform solutions focal? The case of international environmental agreements</i>
18/01	Urs Steiner Brandt	<i>Group Uniform Solutions</i>
19/01	Frank Jensen	<i>Prices versus Quantities for Common Pool Resources</i>
20/01	Urs Steiner Brandt	<i>Uniform Reductions are not that Bad</i>
21/01	Finn Olesen Frank Jensen	<i>A note on Marx</i>
22/01	Urs Steiner Brandt Gert Tinggaard Svendsen	<i>Hot air in Kyoto, cold air in The Hague</i>
23/01	Finn Olesen	<i>Den marginalistiske revolution: En dansk spire der ikke slog rod?</i>
24/01	Tommy Poulsen	<i>Skattekonkurrence og EU's skattestruktur</i>
25/01	Knud Sinding	<i>Environmental Management Systems as Sources of Competitive Advantage</i>
26/01	Finn Olesen	<i>On Machinery. Tog Ricardo fejl?</i>
27/01	Finn Olesen	<i>Ernst Brandes: Samfundsspørgsmaal - en kritik af Malthus og Ricardo</i>
28/01	Henrik Herlau Helge Tetzschner	<i>Securing Knowledge Assets in the Early Phase of Innovation</i>

29/02	Finn Olesen	<i>Økonomisk teorihistorie Overflødig information eller brugbar ballast?</i>
30/02	Finn Olesen	<i>Om god økonomisk metode – beskrivelse af et lukket eller et åbent socialt system?</i>
31/02	Lone Grønbæk Kronbak	<i>The Dynamics of an Open Access: The case of the Baltic Sea Cod Fishery – A Strategic Approach -</i>
32/02	Niels Vestergaard Dale Squires Frank Jensen Jesper Levring Andersen	<i>Technical Efficiency of the Danish Trawl fleet: Are the Industrial Vessels Better Than Others?</i>
33/02	Birgit Nahrstedt Henning P. Jørgensen Ayoe Hoff	<i>Estimation of Production Functions on Fishery: A Danish Survey</i>
34/02	Hans Jørgen Skriver	<i>Organisationskulturens betydning for vidensdelingen mellem daginstitutionsledere i Varde Kommune</i>
35/02	Urs Steiner Brandt Gert Tinggaard Svendsen	<i>Rent-seeking and grandfathering: The case of GHG trade in the EU</i>
36/02	Philip Peck Knud Sinding	<i>Environmental and Social Disclosure and Data-Richness in the Mining Industry</i>
37/03	Urs Steiner Brandt Gert Tinggaard Svendsen	<i>Fighting windmills? EU industrial interests and global climate negotiations</i>
38/03	Finn Olesen	<i>Ivar Jantzen – ingeniøren, som beskæftigede sig med økonomi</i>
39/03	Finn Olesen	<i>Jens Warming: den miskendte økonom</i>
40/03	Urs Steiner Brandt	<i>Unilateral actions, the case of international environmental problems</i>
41/03	Finn Olesen	<i>Isi Grünbaum: den politiske økonom</i>
42/03	Urs Steiner Brandt Gert Tinggaard Svendsen	<i>Hot Air as an Implicit Side Payment Arrangement: Could a Hot Air Provision have Saved the Kyoto-Agreement?</i>

43/03	Frank Jensen Max Nielsen Eva Roth	<i>Application of the Inverse Almost Ideal Demand System to Welfare Analysis</i>
44/03	Finn Olesen	<i>Rudolf Christiani – en interessant rigsdagsmand?</i>
45/03	Finn Olesen	<i>Kjeld Philip – en økonom som også blev politiker</i>
46/03	Urs Steiner Brandt Gert Tinggaard Svendsen	<i>Bureaucratic Rent-Seeking in the European Union</i>
47/03	Bodil Stilling Blichfeldt	<i>Unmanageable Tourism Destination Brands?</i>
48/03	Eva Roth Susanne Jensen	<i>Impact of recreational fishery on the formal Danish economy</i>
49/03	Helge Tetzschner Henrik Herlau	<i>Innovation and social entrepreneurship in tourism - A potential for local business development?</i>
50/03	Lone Grønbæk Kronbak Marko Lindroos	<i>An Enforcement-Coalition Model: Fishermen and Authorities forming Coalitions</i>
51/03	Urs Steiner Brandt Gert Tinggaard Svendsen	<i>The Political Economy of Climate Change Policy in the EU: Auction and Grandfathering</i>
52/03	Tipparat Pongthanapanich	<i>Review of Mathematical Programming for Coastal Land Use Optimization</i>
53/04	Max Nielsen Frank Jensen Eva Roth	<i>A Cost-Benefit Analysis of a Public Labelling Scheme of Fish Quality</i>
54/04	Frank Jensen Niels Vestergaard	<i>Fisheries Management with Multiple Market Failures</i>
55/04	Lone Grønbæk Kronbak	<i>A Coalition Game of the Baltic Sea Cod Fishery</i>

56/04	Bodil Stilling Blichfeldt	<i>Approaches of Fast Moving Consumer Good Brand Manufacturers Product Development “Safe players” versus “Producers”: Implications for Retailers’ Management of Manufacturer Relations</i>
57/04	Svend Ole Madsen Ole Stegmann Mikkel- sen	<i>Interactions between HQ and divisions in a MNC - Some consequences of IT implementation on organizing supply activities</i>
58/04	Urs Steiner Brandt Frank Jensen Lars Gårn Hansen Niels Vestergaard	<i>Ratcheting in Renewable Resources Contracting</i>
59/04	Pernille Eskerod Anna Lund Jepsen	<i>Voluntary Enrolment – A Viable Way of Staffing Projects?</i>
60/04	Finn Olesen	<i>Den prækeynesianske Malthus</i>
61/05	Ragnar Arnason Leif K. Sandal Stein Ivar Steinshamn Niels Vestergaard	<i>Actual versus Optimal Fisheries Policies: An Evaluation of the Cod Fishing Policies of Denmark, Iceland and Norway</i>
62/05	Bodil Stilling Blichfeldt Jesper Rank Andersen	<i>On Research in Action and Action in Research</i>
63/05	Urs Steiner Brandt	<i>Lobbyism and Climate Change in Fisheries: A Political Support Function Approach</i>
64/05	Tipparat Pongthana- panich	<i>An Optimal Corrective Tax for Thai Shrimp Farming</i>
65/05	Henning P. Jørgensen Kurt Hjort-Gregersen	<i>Socio-economic impact in a region in the southern part of Jutland by the establishment of a plant for processing of bio ethanol</i>
66/05	Tipparat Pongthana- panich	<i>Options and Tradeoffs in Krabi’s Coastal Land Use</i>

67/06	Tipparat Pongthana-panich	<i>Optimal Coastal Land Use and Management in Krabi, Thailand: Compromise Programming Approach</i>
68/06	Anna Lund Jepsen Svend Ole Madsen	<i>Developing competences designed to create customer value</i>
69/06	Finn Olesen	<i>Værdifri samfundsvidenskab? - nogle refleksioner om økonomi</i>
70/06	Tipparat Pongthana-panich	<i>Toward Environmental Responsibility of Thai Shrimp Farming through a Voluntary Management Scheme</i>
71/06	Finn Olesen	<i>Rational Economic Man og Bounded Rationality – Nogle betragtninger over rationalitetsbegrebet i økonomisk teori</i>
72/06	Urs Steiner Brandt	<i>The Effect of Climate Change on the Probability of Conservation: Fisheries Regulation as a Policy Contest</i>
73/06	Urs Steiner Brandt Lone Grønbæk Kronbak	<i>Robustness of Sharing Rules under Climate Change. The Case of International Fisheries Agreements</i>
74/06	Finn Olesen	<i>Lange and his 1938-contribution – An early Keynesian</i>
75/07	Finn Olesen	<i>Kritisk realisme og post keynesianisme.</i>
76/07	Finn Olesen	<i>Aggregate Supply and Demand Analysis – A note on a 1963 Post Keynesian Macroeconomic textbook</i>
77/07	Finn Olesen	<i>Betydningen af Keynes' metodologi for aktuel makroøkonomisk forskning – En Ph.D. forelæsning</i>
78/08	Urs Steiner Brandt	<i>Håndtering af usikkerhed og betydningen af innovationer i klimaproblematikken: Med udgangspunkt i Stern rapporten</i>
79/08	Lone Grønbæk Kronbak Marko Lindroos	<i>On Species Preservation and Non-Cooperative Exploiters</i>

80/08	Urs Steiner Brandt	<i>What can facilitate cooperation: Fairness, inequity aversion, punishment, norms or trust?</i>
81/08	Finn Olesen	<i>Heterodoks skepsis – om matematisk formalisme i økonomi</i>
82/09	Oliver Budzinski Isabel Ruhmer	<i>Merger Simulation in Competition Policy: A Survey</i>
83/09	Oliver Budzinski	<i>An International Multilevel Competition Policy System</i>
84/09	Oliver Budzinski Jürgen-Peter Kretschmer	<i>Implications of Unprofitable Horizontal Mergers: A Positive External Effect Does Not Suffice To Clear A Merger!</i>
85/09	Oliver Budzinski Janina Satzer	<i>Sports Business and the Theory of Multisided Markets</i>
86/09	Lars Ravn-Jonsen	<i>Ecosystem Management – A Management View</i>
87/09	Lars Ravn-Jonsen	<i>A Size-Based Ecosystem Model</i>
88/09	Lars Ravn-Jonsen	<i>Intertemporal Choice of Marine Ecosystem Exploitation</i>
89/09	Lars Ravn-Jonsen	<i>The Stock Concept Applicability for the Economic Evaluation of Marine Ecosystem Exploitation</i>
90/09	Oliver Budzinski Jürgen-Peter Kretschmer	<i>Horizontal Mergers, Involuntary Unemployment, and Welfare</i>
91/09	Finn Olesen	<i>A Treatise on Money – et teoriehistorisk case studie</i>
92/09	Jurijs Grizans	<i>Urban Issues and Solutions in the Context of Sustainable Development. A review of the literature</i>

93/09	Oliver Budzinski	<i>Modern Industrial Economics and Competition Policy: Open Problems and Possible limits</i>
94/09	Thanh Viet Nguyen	<i>Ecosystem-Based Fishery Management: A Critical Review of Concepts and Ecological Economic Models</i>
95/09	Finn Olesen	<i>History matters – om især den tyske historiske skole</i>
96/09	Nadine Lindstädt	<i>Multisided Media Markets: Applying the Theory of Multisided Markets to Media Markets</i>
97/09	Oliver Budzinski	<i>Europäische Medienmärkte: Wettbewerb, Meinungsvielfalt und kulturelle Vielfalt</i>
98/10	Niels Vestergaard Kristiana A. Stoyanova Claas Wagner	<i>Cost-Benefit Analysis of the Greenland Off-shore Shrimp Fishery</i>
99/10	Oliver Budzinski Jurgen-Peter Kretschmer	<i>Advertised Meeting-the-Competition Clauses: Collusion Instead of Price Discrimination</i>
100/10	Elmira Schaimijeva Gjusel Gumerova Jörg Jasper Oliver Budzinski	<i>Russia's Chemical and Petrochemical Industries at the Eve of WTO-Accession</i>
101/10	Oliver Budzinski	<i>An Institutional Analysis of the Enforcement Problems in Merger Control</i>
102/10	Nadine Lindstädt	<i>Germany's PSB going online – is there an economic justification for Public Service Media online?</i>
103/10	Finn Olesen	<i>Paul Davidson: Om Keynes – en kommenterende boganmeldelse</i>